

VLIZINE

jrg. 7, nr. 8–9 (augustus-september 2006)

Hét e-zine met praktische informatie over onderzoek en beleid door en voor Vlaamse mariene wetenschappers.

Deze gratis on line uitgave van het Vlaams Instituut voor de Zee vzw verschijnt maandelijks en wordt verspreid onder alle geïnteresseerden.

V.U.: Jan Mees

Redactie: Jan Seys

Reacties naar jan.seys@vliz.be

Het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) wil via dit e-zine maandelijks informeren over de eigen activiteiten en die van onderzoeks- en beleidsgroepen in Vlaanderen actief in de mariene en kustgebonden wetenschappen. Alle nuttige informatie van uw kant (zoals vacatures, nieuwe projecten, vraag voor samenwerking, interessante symposia, etc.) wordt graag ingewacht om in het eerstvolgende VLIZINE te worden opgenomen. Dit bericht bereikt u via de VLIZINE rondzendlijst. Om u uit te schrijven, stuur een e-mail naar info@vliz.be met in de subjectline: 'unsubscribe VLIZINE'. Inschrijven op dezelfde manier met vermelding: 'subscribe VLIZINE'. Archieven van dit e-zine zijn raadpleegbaar via deze [link](#).

INHOUD

1. Kalender

- [1.1. Zeebodemkartering en -modellering in NW-Europa: de 'state of the art'](#)
- [1.2. Internationale conferentie over risico's op scheepsongevallen](#)
- [1.3. Tentoonstelling maritiem archeologisch onderzoek te Brugge](#)
- [1.4. Wetenschappelijke studiedag over de Scheldemonding en de Vlakte van de Raan](#)
- [1.5. Zeeforum voor derde graad secundair onderwijs](#)
- [1.6. Cursus kustgids en poldergids](#)

2. Publicaties

- [2.1. Nieuw superboek in de maak over walvissen en dolfijnen van de zuidelijke Noordzee](#)
- [2.2. Ecologische atlas van de Paarse Strandloper en de Steenloper aan de Vlaamse kust 1947-2005](#)
- [2.3. Goed en slecht nieuws over Nederlandse scheepvaart](#)
- [2.4. Educatieve cd-rom over strandafval en dieren in zee](#)
- [2.5. Brits rapport over tsunamigevaar](#)

3. Vacatures/beurzen/fondsen

- [3.1. VLIZ zoekt IT-medewerker voor datacentrum](#)
- [3.2. Twee onderzoeksassistenten coastal engineering gezocht](#)

4. Varia

- [4.1. Twee Vlaamse zee-instituten bundelen krachten](#)
- [4.2. Geconsumeerde vis reeds voor 43% afkomstig van aquacultuur](#)
- [4.3. Zeezoogdierennieuws](#)
- [4.4. Doctoraatsverdedigingen e.a.](#)

1.1. ZEEBODEMKARTERING EN -MODELLERING IN NW-EUROPA: DE 'STATE OF THE ART'

Op 28 september vormt het Pand (Gent) het decor voor een boeiende workshop over zeebodemkartering en -modellering. Met deze workshop voor wetenschappers, ingenieurs, planners en beleidsverantwoordelijken, wordt beoogd een overzicht te geven van de resultaten voortvloeiend uit het project MAREBASSE (Federaal Wetenschapsbeleid). De thema's zijn gerelateerd aan bagger- en stortoperaties, milieu(effect)studies, 2/3D sediment(transport)modellering, geo-akoestische technieken en de akoestische classificatie van de zeebodem. De zeebodemkartering wordt gekaderd in de ruimere context van het InterregIIIb project MESH 'Mapping European Seabed Habitats'. Het nut en de toepasbaarheid van kaartmateriaal staan centraal tijdens deze workshop, en de visies en noden

van diverse eindgebruikers zullen de nodige aandacht krijgen. Graag zo snel mogelijk inschrijven, wegens beperkte plaatsen. Voor een gedetailleerd programma en de inschrijvingsmodaliteiten: <http://users.ugent.be/~vvlancke/Marebasse/Events.htm>. Meer informatie: <mailto:vera.vanlancker@ugent.be> (09/264 45 89).

1.2. INTERNATIONALE CONFERENTIE OVER RISICO'S OP SCHEEPSONGEVALLEN

Om op de drukbevaren Noordzee het risico op ongevallen zo laag mogelijk te houden is er nood aan technische en organisatorische maatregelen, gestoeld op een degelijke en grensoverschrijdende analyse van die risico's. Vanuit die invalshoek organiseren de partners in het 'Marine Incidents Management' project (federaal Wetenschapsbeleid), op 19 en 20 oktober 2006 het internationaal colloquium MIMAC 2006 (<http://www.vliz.be/projects/mimac/symp.php>). Dag één van de conferentie zal achtereenvolgens inzoomen op de risico's van zeegebonden activiteiten in het Belgisch, Nederlands, Frans en Engels deel van de Noordzee, en ingaan op databeheer, effecten en beheer van olielozingen en vervuiling met hormoonverstorende stoffen. Op dag twee wordt dieper ingegaan op rampenplanning, zowel op het organisatorische als het operationele vlak, en worden voorbeelden aangereikt uit België, Nederland, Frankrijk, Engeland, Duitsland en Denemarken. Het gebeuren vindt plaats in het historisch kader van het Provinciaal Hof op de markt te Brugge. Inschrijven kan nog net (zie website)!

1.3. TENTOONSTELLING MARITIEM ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK TE BRUGGE

Aansluitend bij het internationaal colloquium 'To sea or not to sea' - dat van 21 tot en met 23 september plaatsvindt te Brugge - biedt de tentoonstelling 'Verdronken Verleden' een blik op het maritiem archeologisch onderzoek in België en op enkele befaamde maritiem archeologische projecten in het buitenland (<http://www.vliz.be/marcol/NL/index.php>). De tentoonstelling is opgesteld in vier talen, omvat een reeks informatieve panelen en een selectie vondsten, en is nog zeker tot eind september 2006 vrij te bezoeken in het Provinciaal Hof op de markt te Brugge.

1.4. WETENSCHAPPELIJKE STUDIEDAG OVER DE SCHELDEMONDING EN DE VLAKTE VAN DE RAAN

Om voeding te geven aan de beleidsmakers en zoveel mogelijk beschikbare basisinformatie boven tafel te krijgen, organiseren het Vlaams Instituut voor de Zee en ProSes2010, de Projectdirectie voor de uitvoering van de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium, op vrijdag 13 oktober 2006 te Oostende een wetenschappelijke studiedag met als titel "De Vlakte van de Raan van onder het stof gehaald". Ter ondersteuning van het beleid is een diepgravende wetenschappelijke onderbouwing immers essentieel. Op deze dag zal zoveel mogelijk informatie over het gebied van onder het stof worden gehaald, rond thema's zo ruim als hydrografie, geomorfologie, ecologie, historiek en archeologie. Deelnemers ontvangen tevens een uitgebreide referatenmap. Voor het volledige programma en inschrijvingsmodaliteiten zie: <http://www.vliz.be/NL/home&id=124>.

1.5. ZEEFORUM VOOR DERDE GRAAD SECUNDAIR ONDERWIJS

Van 26 februari 2007 tot 2 maart 2007 organiseren het Coördinatiepunt duurzaam kustbeheer en Horizon Educatief al voor de derde maal het 'Zeeforum'. Dit Zeeforum biedt leerlingen van de derde graad secundair onderwijs de kans om in klasverband te leren en te discussiëren rond bepaalde zeegerelateerde thema's. Op vijf data (26, 27, 28 februari en 1, 2 maart 2007) wordt telkens één onderwerp ingeleid door een drietal experts, waarna de leerlingen onder begeleiding van een deskundige in kleine groepen op zoek gaan naar een oplossing voor het geschetste probleem. De thema's zijn: 'Havens en zeewering', 'Vervuiling: een zaak van iedereen', 'Biodiversiteit: elke schakel telt', 'Toerisme, economie en natuur: verzoenbaar?' en 'Kusterfgoed in het verweer'. Het initiatief is gratis, en kan desgewenst (tegen betaling) worden uitgebreid tot een ganse dag programma. Inschrijven kan tot 20 december 2006. Het volledige programma is binnenkort te downloaden via de website: <http://www.west-vlaanderen.be/upload/kustzonebeheer/>.

1.6. CURSUS KUSTGIDS EN POLDERGIDS

Het Centrum voor Natuurbeschermingseducatie West-Vlaanderen (CVN) organiseert straks - i.s.m. Natuurpunt Educatie en Inverde vzw, in opdracht van het Agentschap Natuur en Bos - twee uitgebreide cursussen: één over de (oost)kust, en één over de polders. In elk van beide cursussen ligt de klemtoon op de verschillende biotopen die resp. de oostkust van België en de polders rijk zijn. De typische vegetatietypes, de fauna en het natuurbeheer krijgen de nodige aandacht, en worden gekaderd in het cultuurhistorische ontstaan van het landschap. Voor elk van beide cursussen bedraagt de kostprijs 60 EUR, en dit voor 9 halve en 5 volle dagen gespreid over de periode oktober 2006 – juni 2007. De cursus 'Kustgids' vindt plaats in het Zwin tussen 5 oktober en 14 juni. De cursus 'Poldergids' start pas op 9 november, duurt tot 16 juni en gaat door in het Bezoekerscentrum Uitkerkse Polder. Meer info: CVN West-Vlaanderen (Tel: 050/82 57 26; cvn.westvlaanderen@skynet.be; <http://www.c-v-n.be>).

2.1. NIEUW SUPERBOEK IN DE MAAK OVER WALVISSEN EN DOLFIJNEN VAN DE ZUIDELIJKE NOORDZEE

Vanaf december 2006 ligt dit boek in de betere boekhandel. 'Walvissen en dolfijnen in de zuidelijke Noordzee' is een eigentijdse opvolger van de publicatie van Stichting De Noordzee uit 1992: 'Bruinvissen, dolfijnen en walvissen van de Noordzee'. Het nieuwe boek biedt een actueel en uitgebreid overzicht van de in de Noordzee levende dolfijnen en walvissen. Hoofdauteur Kees Camphuysen is overigens niet de eerste de beste. Als internationaal gerenommeerd Nederlands zeevogel- en zeezoogdierkenner, is hij als geen ander op de hoogte van het reilen en zeilen van zeezoogdieren in het zuidelijk deel van de Noordzee. De lezer van het boek zal dan ook verrast worden door het grote aantal soorten dat in de Noordzee voorkomt, maar ook door de hoeveelheid kennis en leuke wetenswaardigheden. Het boek bevat afbeeldingen die niet eerder zijn gepubliceerd en foto's van dolfijnen en walvissen in de Noordzee. Het boek richt zich vooral op het heden, maar ook het verleden en de toekomst komen aan bod. Het telt 120 pagina's en kost 25 EUR. Voorintekenen kan tot 30 oktober 2006 via <http://www.natuurpunt.be/winkel>.

2.2. ECOLOGISCHE ATLAS VAN DE PAARSE STRANDLOPER EN DE STEENLOPER AAN DE VLAAMSE KUST 1947-2005

Het nieuwe boek 'Een ecologische atlas van de Paarse Strandloper en de Steenloper aan de Vlaamse kust 1947-2005' is veel meer dan het zoveelste ornithologische werk uit de lage landen. Het is het relaas geworden van 60 jaar telwerk en gedragsstudie van twee merkwaardige, op het eerste zicht weinig verschillende waadvogels, karakteristiek voor de Vlaamse strandhoofden en havens. Beide hoofdrolspelers vertegenwoordigen echter ook twee uitersten in aanpassingsvermogen aan onze mensenmaatschappij: de Paarse Strandloper die het, als stugge milieuspecialist van natuurlijke en kunstmatige rotskusten, sinds 1980 behoorlijk moeilijk heeft gekregen; en de Steenloper die, als opmerkelijk opportunistische cultuurvolger, tussen 1947 en 2005 zowaar vertienvoudigde in aantal. Alles samen vormen ze een dankbaar studieonderwerp, dat in dit werk ten gronde werd doorwrocht door hoofdauteur Marc Becuwe en medeauteurs Paul Lingier, Raymond Deman, Georges De Putter, Koen Devos, Guido Rappé en Peter Sys. Het boek is een productie van het Vlaams Instituut voor de Zee, het INBO, het Agentschap voor Natuur en Bos, de Provincie West-Vlaanderen, de stad Oostende, Mergus Vogelwerkgroep NW-Vlaanderen en de afdeling Kust van het Agentschap MD&K. Het telt 184 pagina's en is doorspekt met meer dan 100 authentieke foto's en grafieken en wordt afgesloten met een uitgebreide kaartenbijlage. Na de officiële voorstelling op 29 september zal dit werk te verkrijgen zijn via de Natuurpuntwinkel (<http://www.natuurpunt.be/winkel>).

2.3. GOED EN SLECHT NIEUWS OVER NEDERLANDSE SCHEEPVAART

Op de website van de Nederlandse overheid <http://www.trendsınwater.nl/> onder 'Laatste editie', vind je twee nieuwe factsheets m.b.t. de belasting van het zeemilieu met stoffen afkomstig van de scheepvaart in het Nederlandse deel van de Noordzee. En wat blijkt? Bij controlevluchten is het volume aan olievlekken op zee tussen 1990 en 2004 drastisch afgenomen. Op basis van deze metingen kan worden geconcludeerd dat de hoeveelheid minerale olie geloosd op zee in die periode met maar liefst 95% is gedaald, van 17.890 ton naar 447 ton!

Slechter gaat het met de atmosferische depositie, afkomstig uit de verbrandingsmotoren van schepen. Terwijl de totale neerslag aan gemeten PAK's (11), stikstofverbindingen en zware metalen (6) naar de Nederlandse zoute wateren tussen 1990 en 2004 is gedaald, is de atmosferische depositie van de scheepvaart juist toegenomen. Deze toename van 23% voor PAK's, 46% voor stikstofverbindingen en 52% voor zware metalen (voornamelijk nikkel) is toe te schrijven aan de groei van het transport met schepen.

Bron: EUCC Coastal News 2006-07/08.

2.4. EDUCATIEVE CD-ROM OVER STRANDAFVAL EN DIEREN IN ZEE

Drie jaar lang werkte de afdeling Industriële Wetenschappen van het Vrij Technisch Instituut Veurne aan een didactische cd-rom over het kustbiotoop. In het kader van een Comenius- en Interreg-project werkte het VTI-Veurne hiertoe samen met Italiaanse, Spaanse en Franse scholen, met als eindproduct o.a. een didactische cd-rom over vier thema's: strandafval, dieren in de zee, bomen in het bos en waterkwaliteit van de vijver. Telkens wordt een stuk theorie afgewisseld met speelse computertoepassingen en suggesties tot veldwerk. Dat het product er mag zijn blijkt alvast uit de bekroning met een tweede plaats op Vlaams niveau op de e-twinning wedstrijd en de nominatie voor de prijs 'Focus Aarde' van de Stichting Dirk Frimout. Coördinator van het project is Lut Hoornaert (lut.hoornaert@vtiveurne.be).

2.5. BRITS RAPPORT OVER TSUNAMIGEVAAR

Na de dood en vernieling zaaïende tsunami van december 2004, gaven nogal wat landen hun onderzoeksinstituten in 2005 de opdracht na te gaan wat de mogelijke risico's voor het optreden van een tsunami in eigen streek waren. In België deed het Waterbouwkundig Laboratorium van Borgerhout een dergelijke oefening, die vervolgens o.a. gepubliceerd werd in het gratis infoblad over zee en kust, 'De Grote Rede' (http://www.vliz.be/docs/groterede/GR12_tsunami.pdf). Het Britse rapport kan gedownload worden op: <http://www.defra.gov.uk/news/latest/2005/flood-0627.htm>. Beide rapporten kwamen alvast tot de conclusie dat de risico's op het voorkomen van een tsunami in onze contreien zeer laag zijn.

3.1. VLIZ ZOEKT IT-MEDEWERKER VOOR DATACENTRUM

Het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) zoekt voor onmiddellijke indiensttreding een contractueel IT-medewerker voor het datacentrum. De kandidaat krijgt als opdracht het ontwikkelen en onderhouden van websites, databanken en andere toepassingen binnen het datacentrum van het VLIZ en het 'IOC Project Office for IODE' van UNESCO. Ook het systeemonderhoud (onder Linux en Windows) en het onderhoud en verder uitwerken van de GRID-computing infrastructuur en toepassingen behoren tot de taken. Vereisten zijn: diploma in informatica, kennis van webontwikkeling (PHP en HTML), kennis van relationele databanken (MSAccess, MSSQL en/of MySQL), kunnen werken in teamverband en de Nederlandse en Engelse taal beheersen. VLIZ biedt een uitdagende job in een dynamische omgeving, een contract van twee jaar (verlengbaar) en een salaris volgens diploma/ervaring. Spreekt deze functie je aan, stuur dan uiterlijk op 9 oktober 2006 een sollicitatiebrief met cv naar Jan Mees, directeur VLIZ, Wandelaarkaai 7, 8400 Oostende (jan.mees@vliz.be; Tel.: 059/34 21 30).

3.2. TWEE ONDERZOEKSASSISTENTEN COASTAL ENGINEERING GEZOCHT

Het departement Burgerlijke Bouwkunde van de Gentse universiteit biedt twee voltijdse betrekkingen aan voor een assistentenplaats (4 jaar), om onderzoek te verrichten naar respectievelijk: (1) de golfimpact op overhangende delen van monolithische kustverdedigingsstructuren (startdatum bij voorkeur 1 november 2006); en (2) de ontwikkeling van een 3D numeriek model voor de voorspelling van meanders in rivieren (startdatum 1 januari 2007). Voor beide posities wordt verwacht dat de kandidaat bereid is een doctoraat over dit onderwerp voor te bereiden. De kandidaten dienen in het bezit te zijn van een ingenieurs- of licentiaatsdiploma in een relevante discipline. Ervaring met numerieke modellering en/of projecten in laboratoria met inbegrip van datacollectie en -analyse, strekt tot aanbeveling. Uiterste datum voor sollicitatie: 30 september 2006. Meer info: prof. Peter Troch, Peter.Troch@UGent.be; Tel.: 09/264 54 89.

4.1. TWEE VLAAMSE ZEE-INSTITUTEN BUNDELEN KRACHTEN

Op vrijdag 22 september 2006 is het zover. Dan ondertekenen Paul Breyne, gouverneur van West-Vlaanderen en voorzitter van het Vlaams Instituut voor de Zee en Erik Van Bockstaele, administrateur-generaal van het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO), een formeel samenwerkingsakkoord tussen het onderzoeksdomein 'Visserij' van het ILVO en het VLIZ. Het doel is de realisatie van een vergaande samenwerking rond informatieuitwisseling en databeheer. Lees verder op: <http://www.vliz.be>.

4.2. GECONSUMEERDE VIS REEDS VOOR 43% AFKOMSTIG VAN AQUACULTUUR

Dit bericht was recent te lezen in het toonaangevende wetenschappelijke tijdschrift Nature (<http://www.nature.com/news/2006/060904/full/060904-9.html>). Uit een rapport van de Food and Agriculture Organization van de Verenigde Naties (FAO) blijkt dat in 2004 reeds 45,5 miljoen ton vis afkomstig was uit kweek, tegenover 60 miljoen ton uit wildvangst. Dat betekent dat de inhaalbeweging van de aquacultuur op de visserij nog niet is gestopt. Terwijl de wildvangst reeds decennia kampt met een status-quo, is het aandeel aquacultuur sinds 1980 gestegen van 9 naar 43%. Deze evolutie wordt met argusogen gevolgd door zij die terecht claimen dat nogal wat vissoorten gekweekt worden met andere wildgevangen vis als voedsel (= "niet oplossen van probleem van overbevissing, maar verplaatsen"), of vrezen voor allerlei negatieve effecten zoals het overbrengen van ziektes, het genetisch 'uitvlakken' van wilde populaties of het produceren van afvalproducten met algenbloei als gevolg. Anderen zien veeleer de economische successen en de mogelijkheden die gecreëerd worden, vooral dan in derdewereldlanden.

4.3. ZEEZOOGDIERENNIEUWS

Tussen begin augustus en heden werden weer heel wat dode Bruinvissen op de Belgische en Nederlandse stranden aangetroffen. De zeezoogdierendatabank van BMM (http://www.mumm.ac.be/NL/Management/Nature/search_strandings.php) vermeldt 18 exemplaren voor onze kust; de

NZG Marine Mammal database (<http://home.planet.nl/~camphuys/CetaceaAut2006.html>) registreerde 74 exemplaren op Nederlandse stranden. In Nederlandse wateren werden ook nog eens 92 levende exemplaren gemeld in diezelfde periode. Verder maakt deze site melding van 1-2 exemplaren van de Gewone of Gestreepte Dolfijn voor de kust van Scheveningen op 23 en 25 augustus 2006.

4.4. DOCTORAATSVERDEDIGINGEN e.a.

* Op 19 september 2006 mocht Herlinde Noppe haar doctoraal proefschrift verdedigen aan de Faculteit Diergeneeskunde van de Universiteit Gent. Titel van het proefschrift was 'Analytiek van hormoonverstorende stoffen in milieumatrices'. In twee van de vijf deelstudies stond het Schelde-estuarium in de schijnwerpers. Promotoren waren: prof. H. De Brabander en prof. C. Janssen.

* Dezelfde week, namelijk op 22 september 2006, is het de beurt aan Stefan Voorspoels van het Toxicologisch Centrum van de Universiteit Antwerpen, om zijn proefschrift getiteld 'Verspreiding van gebromeerde vlamvertragers in het Belgische milieu' te verdedigen. De verdediging vindt plaats om 15u in het auditorium Kinsbergen van het Universitair Ziekenhuis Antwerpen.

DISCLAIMER

VLIZINE heeft als doel informatie te verstrekken. Eventuele standpunten zijn die van de auteurs en stemmen niet noodzakelijk overeen met die van het VLIZ. Het VLIZ is niet verantwoordelijk voor enige schade opgelopen ten gevolge van foutieve of verkeerd geïnterpreteerde informatie in dit e-zine, noch voor de inhoud van websites waarnaar verwezen wordt.

Uw adres opgenomen in onze e-zine rondzendlijst wordt niet aan derden doorgegeven zonder uw toestemming en wordt niet gebruikt voor commerciële doeleinden.

COPYRIGHT

Copyright © 2006 Vlaams Instituut voor de Zee. Delen uit dit e-zine mogen in andere publicaties worden overgenomen, maar uitsluitend met bronvermelding. Deze publicatie mag wel in haar geheel ter kennismaking worden doorgestuurd naar derden.

LID WORDEN VAN HET VLIZ KAN

Meer info vindt u op onze website.

WEBSITE

<http://www.vliz.be>

VLIZ

Vlaams Instituut voor de Zee vzw

Flanders Marine Institute

Wandelaarkaai 7 - B-8400 Oostende, Belgium

Tel. +32/(0)59 34 21 30

Fax +32/(0)59 34 21 31

<http://www.vliz.be>